Zeleni prsti v marcu

Kakor hitro se marca zemlja osuši, se lahko lotimo puljenja starih vrtnin, ki ne dajejo več pridelka, ter priprave vrtnih gredic za nove vrtnine. Prav kmalu bomo začeli zasajati tudi okrasni vrt.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Če ste v začetku februarja sejali solato za sadike, jo v prvi polovici marca ob ugodnih razmerah že lahko presadite na vrt, poudarja **Davor Špehar** iz Zelenega sveta. Marca je treba poskrbeti tudi za pikiranje sadik paradižnika, paprike, jajčevca. "Za pikiranje paradižnika in paprike je čas, ko se klični listi postavijo v vodoravni položaj. Pikiranje je za razhudnike koristno, ker s tem, ko zmotimo koreninice, spodbudimo razvoj bolj prepletenega in močnejšega koreninskega sistema. Jajčevci naj v platojih oziroma setvenih ploščah ostanejo do razvoja prvega pravega lista. Takrat je čas za pikiranje in sadike presadite v večje lončke. Po presajanju ne pozabite na zalivanje. Z gnojenjem v času razvoja sadik ne pretiravajte, da se sadike ne pretegnejo," opozarja Špehar. Poskrbite tudi za dobro osvetlitev, primerno zalivanje in ustrezno temperaturo - sadike razhudnikov in bučnic (bučke, kumare ...) naj bodo v prostoru s temperaturo okrog 20 °C.

"Sadike peteršilja, špinače, solate, pora, cvetače, brokolija, zgodnjega zelja in drugih vrtnin (razen plodovk) prestavite v hladen vetrolov ali rastlinjak, da se ne pretegnejo. Skrbite za vlažnost substrata, občasno jih tudi dognojite s tekočimi organskimi gnojili, saj setveni substrati ne vsebujejo veliko hranil," razlagajo pri Zelenem svetu.

NE HITITE S SETVAMI NA PROSTO

Narave ne smemo prehitevati, saj se nam zgodnje marčevske setve ne bodo obrestovale. "Rastline, ki ob kalitvi porabijo preveč energije, so izčrpane in so v času vegetacije veliko bolj občutljive za bolezni in škodljivce. Ko se tla ogrejejo na približno 5 °C, uspešno kalijo solata, redkvica in rukvica, priporočljivo je posejati tudi bob in grah, ki ju čez noč namočimo v topli vodi. Ne pozabite tudi na spomladanski česen in čebulček," svetuje Špehar.

DESNO Pregovor pravi, da se od marca do maja rože presaja. V času rastoče lune je idealen čas za presajanje v svežo zemljo in pikiranje mladih sejančkov.

FOTO: EUROTUIN

VILE ALI LOPATA?

RAHLJANJE IN PREKOPAVANJE

Davor Špehar, univ. dipl, inž. agr. in hort., s spletnega postala Zeleni svet: "Če ste vrtna tla jeseni že obdelali, jih spomladi samo prerahljajte z vilami. To običajno zadostuje za peščena tla. Nekoliko kasneje boste lahko prekopali težka ilovnata tla, ki so v primeru deževnega vremena težka za obdelavo, tudi osušijo se kasneje kot lahka peščena tla. Predvsem je treba paziti, da ne obdelujete mokrih tal. V njih voda izrine zrak, s tem povzroči propad koristnih mikroorganizmov. Zaradi nepazljivosti pa lahko imate težave celo leto. Primerno suha zemlja je takrat, ko se ne oprijema več obutve in orodja. Zemlje ne obdelujte prehitro, dobro je, da se tla nekoliko ogrejejo. Če tla niso preveč težka in zbita, v osrednji Sloveniji, na nižinskih območjih, se prvih opravil lotite v sredini marca. Primorci pa so lahko hitrejši tudi za mesec dni, če so tla že primerno suha in ni padavin. Tal ni nujno prekopavati vsako leto ali celo večkrat na leto, kot opažamo po Sloveniji.

S slamo začnite zastirati, ko se tla že nekoliko ogrejejo, da se čez noč ne ohladijo preveč. Največkrat se slamnata zastirka uporablja maja pri sajenju plodovk, da nizke temperature ponoči tal ne ohladijo prehitro. V marcu pa za ogrevanje tal po navadi uporabimo kar prozorno folijo, ki jo postavimo na pripravljena tla. Ta način bo učinkovit, če bo teden dni pred setvijo sončno vreme, tako se bodo s soncem tla hitreje ogrela in bomo lahko sejali. Po setvi, ki jo opravimo sredi dneva, je tla dobro pokriti še z dvojno plastjo bele vrtne tkanine."

Pomlad je idealna za pomlajanje najrazličnejših rastlin, tudi zelišč. Za rezanje zeliščnih potaknjencev uporabite ostro britvico ali skalpel in vršičke zelišč odrežite najmanj dva centimetra na dolgo in jih potaknite v vlažen substrat za potaknjence.

REZ SADNEGA DREVJA

"Če niste vešči rezanja sadnega drevja, je rez priporočljivo opraviti v času cvetenja, v tem primeru zagotovo ne boste izrezali pridelka tekočega leta, gajbica pa bo v jesenskem času polna. Upogibanje poganjkov in odstranjevanje vseh konkurenčnih poganjkov ima prednost pred močno rezjo. V domačem sadnem vrtu pa je običajno rez prešibka. Še najbolje je, da rez drevja opravite, ko vas razjezi sosed ali kakšen drug vrtni nagajivec. Takrat boste rez opravili optimalno in izrezali tudi poganjke, ki jih običajno pustite na drevju. Običajno izrežemo vse veje, ki so stare, poškodovane, zlomljene, močno povešene ali tiste, ki so poškodovani zaradi bolezni in škodljivcev. Vse večje rane pa premažemo s cepilno smolo," priporoča Špehar.

Še preden se sadno drevje in jagodičevje olistata, je primeren čas za sajenje rastlin brez koreninske grude. Sadiki je treba odstraniti poškodovane korenine in jo za več minut namočiti v kalež (zmes zemlje, hlevskega gnoja ali komposta in vode), preden jo posadite v sadilno jamo. Kako pravilno posaditi drevo, si oglejte na videu na spletni strani: www.zelenisvet.com/sajenje-sadnega-drevja.

VARSTVO PRED BOLEZNIMI IN ŠKODLJIVCI

Proti boleznim tik pred brstenjem uporabite bakrene pripravke, s katerimi dobro "operete" drevo. "Tako boste razkužili poganjke in deblo ter preprečili primarne glivične okužbe. Če pravočasno in pravilno ukrepate, breskev ne bo izgubila listov, jablana in hruška pa bosta imeli manj škrlupa. Za zatiranje škodljivcev uporabite oljne pripravke, ki okoli jajčec ali prvih škodljivcev naredijo tanek sloj okoli dihal, kar jih zaduši. Škropite vedno proti večeru ali zjutraj. Čebele takrat niso več aktivne in tudi veter navadno ne povzroča težav pri nanosu škropiv," razlagajo v Zelenem svetu.

GNOJENJE SADNEGA DREVJA

Sadno drevje je za rast priporočljivo pognojiti spomladi pred začetkom rasti. "V domačem vrtu je najbolje uporabiti domači kompost ali kupljena organska gnojila, ki vsebujejo največ dušika. Zato je treba paziti, da sadja ne gnojite preveč, saj boste tako pospešili rast in imeli več težav z boleznimi in škodljivci.

Domači kompost uporabljajte v odmerku 2 do 3 l/m². Za dognojevanje lahko uporabite tudi lesni pepel, ki vsebuje veliko kalija, kar

FOTO: JASNA MARIN

je dobro, saj ga organska gnojila (tudi kompost) vsebujejo premalo. Dovolj je, če gnojite s 3 kg lesnega pepela/10 m²," še pojasni Špehar.

OKRASNI VRT

Marca se začne tudi prebujanje okrasnih rastlin. **Matic Sever** iz vrtnarije Trajnice Carniola priporoča, da "v svetlih notranjih prostorih, še bolje pa v rastlinjaku, posejte enoletnice, kot so enoletne lobelije, žametnice, cinije, petunije, okrasni tobak, in trajnice: zvončnice, gajlardije, orlice ... Prav tako po malem pripravite nekatere čebulnice. Nakalite gomoljne begonije, kane, dalije, kale oziroma kačunke (Calla hy.)

Marca porežite pomrznjene veje grmovnic in drevnin. Če ste jeseni pustili okrasne trave za zimsko popestritev, je zdaj pravi čas, da jih porežete in jim omogočite, da se z novo rastjo lepo obnovijo. Porežete lahko tudi zimzelene šaše."

Če so se tla odtalila in ni premokro, že lahko sadite okrasne trajnice in drevnine. Prav tako obnovite organske in mineralne zastirke na gredah. "Zlasti pod peščeno zastirko je priporočljivo položiti filc, da se kamniti delci ne bodo pomešali z zemljo. Če tla niso več zamrznjena, jih že lahko zastrete ali le plitko vkopljete kompost ali dobro uležan hlevski gnoj. Še vedno je čas za presajanje lesnatih rastlin. Pazite, da izkopljete čim več korenin, in si že vnaprej pripravite novo sadilno jamo. Sedaj je tudi najboljše obdobje za presajanje navadnega malega zvončka," razlaga Sever.

ZALIVANJE, OBREZOVANJE

Zlasti v suhem in vetrovnem vremenu zalijte zimzelene grmovnice in trajnice. "Pazite predvsem na tiste, ki rastejo tik ob hiši, kjer dež težje namoči tla in stene še dodatno segrevajo ozračje. Marca obrežite vrtnice: odstranite odmrle dele, poganjke še nekoliko skrajšajte in, če tega niste storili že jeseni, odstranite starejše poganjke, da bo grm bolj zračen. Iz okrasnega ribnika odstranite morebitne odmrle rastline in rastlinske dele, vrtnim telohom (Helleborus orientalis hy.) pa porežite liste, da bo cvetje dobro vidno in da preprečite morebiten prenos bolezni na novo rast," še svetuje Matic Sever.

JASNA MARIN

FOTO: ZELENI SVET

FOTO: JASNA MARIN

ZGORAJ LEVO Ko se tla ogrejejo na približno 5 °C, uspešno kalijo solata, redkvica in rukvica, priporočljivo je posejati tudi bob in grah, ki ju čez noč namočimo v topli vodi. **ZGORAJ** Pri sadnem drevju izrežemo stare, močno povešene poškodovane in zlomljene veje. **LEVO SPODAJ** Ko se klični listi postavijo v vodoravni položaj, je čas za prvo pikiranje paradižnika in paprike.

ZELENI DOGODKI

BOTANIČNI VRT UNIVERZE V MARIBORU
Pivola pri Hočah

- **10. marca** ob 16.30: Načrtovanje vrta s pomočjo vrtnih kart (**Simona Trčak Zdolšek,** DPBVUM)
- **12. marca** ob 18. uri v predavalnici 5 Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede: Načrtovanje vrta s pomočjo spletne aplikacije (**Loreta Vlahovič,** klub GAIA)
- **13. marca** ob 16. uri v rozariju: Praktični prikaz rezi vrtnic (**Jelena in Simon Škorjanec,** DLVS)
- **19. marca** ob 16.30 v sadno-zelenjavnem vrtu: Praktični prikaz rezi jagodičevja in kivija (Andrej Vogrin, FKBV)
- **21. marca** ob 10. uri: Izdelava spomladanskega šopka (**Simona Trčak Zdolšek, Meta Šepic,** DPBVUM)

BOTANIČNI VRT UNIVERZE V LJUBLJANI
Ižanska cesta 15

- **4. marca** ob 18. uri potopisno predavanje: Sprehod med rastlinstvom Karibskih otokov (mag. **Blanka Ravnjak**)
- **11. marca** ob 11. uri in nato vsako polno uro do 16. ure: Vodeni ogledi v tropskem rastlinjaku
- **11. marca** ob 17. uri delavnica: Izdelovanje "gregorčkov" - plovil za spuščanje luči
- **18. marca** ob 17. uri delavnica: Izdelovanje pletenih opor (**Abdulah Rexhepi** in **Alenka Marinček**)
- **25. marca** ob 17. uri delavnica: Butara za cvetno nedeljo (**Stanka Fišer** in mag. **Blanka Ravnjak**)